

- PROJEKT -

Załącznik Nr 1
Do Uchwały Nr
Rady Powiatu w Kętrzynie
Z dnia

POWIATOWY PROGRAM PSYCHOLOGICZNO-TERAPEUTYCZNY DLA OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC DOMOWĄ NA LATA 2024-2030

Spis treści

I.	Wprowadzenie	3
II.	Podstawa prawna	4
III.	Realizatorzy programu	4
IV.	Adresaci programu	5
V.	Cele programu	6
VI.	Reguły uczestnictwa	6
VII.	Formy i metody pracy	7
VIII.	Czas trwania programu	7
IX.	Przebieg programu	7
X.	Źródła finansowania programu	9
XI.	Monitoring	9

I. Wprowadzenie

Przemoc została zdefiniowana jako zachowanie, które nas poniża, ogranicza naszą wolność, narusza nasze prawa i powoduje psychiczne lub fizyczne cierpienie. Przemoc to nie tylko bicie, siniaki i rany na ciele, ale również wszystkie sytuacje, w których silniejszy, bardziej pewny siebie człowiek krzywdzi słabszego. Istnieje kilka wyróżnionych form przemocy, które najczęściej nakładają się na siebie: fizyczna, psychiczna, seksualna, ekonomiczna i polegająca na zaniedbaniu.

Zgodnie z art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej przemoc domowa to: *jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:*

- a) *narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,*
- b) *naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,*
- c) *powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,*
- d) *ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,*
- e) *istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udrczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.*

Wymieniona ustawa określa również formy udzielania pomocy osobom doznającym przemocy oraz zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej. Zgodnie z art.6 ust. 4 pkt 3 do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy opracowanie i realizacja programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową.

Przemoc jest zjawiskiem negatywnym, na które składa się wiele czynników. Istotnym elementem programu psychologiczno-terapeutycznego jest stymulowanie samoświadomości poprzez pracę nad motywacją do zmiany. Wiele osób stosujących przemoc nie dostrzega potrzeby zmiany, dlatego też należy pokazać im wypływające z niej korzyści. Skuteczność działań podejmowanych wobec rodziny, w której istnieje przemoc zależy w głównej mierze od wieloaspektowości i kompleksowości udzielanej pomocy. Jedną z form oddziaływań skierowaną do osób stosujących przemoc jest program psychologiczno-terapeutyczny. W procesie psychoterapeutycznym uczestnik może uzyskać wgląd w przyczyny swoich dysfunkcyjnych zachowań i nauczyć się takich relacji z otoczeniem, które będą bezpieczne i satysfakcjonujące dla każdej ze stron.

II. Podstawa prawna

Podstawę prawną do opracowania i realizacji programu psychologiczno-terapeutycznego dla osób stosujących przemoc domowa stanowi:

1. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej;
2. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;
3. Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030 przyjęty Uchwałą nr 205 Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2023 r.;
4. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 czerwca 2023r. w sprawie programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową oraz wymagań kwalifikacyjnych wobec osób prowadzących te programy;
5. Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie wzoru zaświadczenia o zgłoszeniu się do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową lub w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową oraz wzoru zaświadczenia o ukończeniu tych programów, a także wzorów pouczeń w związku z uczestnictwem osób stosujących przemoc domową w tych programach;
6. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”;
7. Wytyczne Wojewody Warmińsko-Mazurskiego dotyczące realizacji przez powiat zadania z zakresu administracji rządowej polegającego na opracowaniu i realizacji programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową.

III. Realizatorzy programu

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kętrzynie realizuje program przy współpracy z instytucjami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie: Sądem Rejonowym w Kętrzynie, w tym z Zespołem Kuratorskiej Służby Sądowej, Policją, ośrodkami pomocy społecznej, Zespołami Interdyscyplinarnymi z terenu powiatu kętrzyńskiego, poradnią terapii uzależnień oraz organizacjami samorządowymi z terenu powiatu kętrzyńskiego. Zakłada się możliwość współpracy z Zakładem Karnym w Dublinach.

Oddziaływania psychologiczno-terapeutyczne prowadzone są przez osoby:

- 1) posiadające wykształcenie wyższe na kierunku pedagogika lub resocjalizacja, uzupełnione studiami podyplomowymi w zakresie psychologii, lub
- 2) posiadające tytuł zawodowy magistra na kierunku psychologia lub pedagogika lub na uzupełnionym studiami podyplomowymi w zakresie psychologii, kierunku resocjalizacja, lub
- 3) będące terapeutami lub psychoterapeutami.

Ww. osoby są obowiązane posiadać udokumentowany co najmniej 3-letni staż pracy w instytucjach lub innych podmiotach realizujących zadania na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.

Programy psychologiczno-terapeutyczne dla osób stosujących przemoc domową mogą również prowadzić osoby posiadające udokumentowane prowadzenie co najmniej pięciu edycji programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową.

IV. Adresaci programu

Adresatami niniejszego programu są osoby mieszkające na terenie powiatu kętrzyńskiego stosujące przemoc domową, które uznają fakt stosowania przez nich przemocy. Do programu kwalifikowane są osoby, które ukończyły program korekcyjno-edukacyjny i które wymagają dalszej pomocy terapeutycznej, bądź osoby, u których charakter problemu nie wymaga udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym, a wymagają pomocy terapeutycznej. Program przeznaczony jest dla osób z rodzin w których występuje przemoc, zarówno mężczyzn jak i kobiet. Uczestnikiem może być każda osoba, która chciałaby poprawić lub zrozumieć swoją sytuację związaną z występowaniem przemocy.

Program kierowany jest do osób pełnoletnich stosujących przemoc, zarówno kobiet, jak i mężczyzn, w tym w szczególności do:

1. osób, które z własnej inicjatywy zgłoszą się do uczestnictwa w programie lub zostaną zmotywowane przez instytucje wspierające rodzinę,
2. osób, które stosują przemoc domową, kierowanych przez Zespół Interdyscyplinarny na wniosek grupy diagnostyczno-pomocowej -wobec których została wszczęta procedura „Niebieskie Karty”,
3. osób skazanych za czyny związane ze stosowaniem przemocy domowej, wobec których Sąd warunkowo zawiesił wykonanie kary, zobowiązując ich do uczestnictwa w programie
4. rodziców którzy mają ograniczoną władzę rodzicielską lub są jej pozbawieni w wyniku zaniedbań i niewypelniania funkcji rodzicielskich,
5. osób uzależnionych od alkoholu lub innych substancji psychoaktywnych po zakończonym programie psychoterapii uzależnień,
6. osób, które w wyniku innych okoliczności zgłoszą się do uczestnictwa w programie lub zostaną zmotywowane przez pracowników socjalnych, kuratorów, terapeutów, pracowników ośrodków interwencji kryzysowej lub inne osoby, które powzięły wiadomość o stosowaniu przez nich przemocy wobec osób najbliższych.

Do programu nie przyjmuje się osób:

- chorych psychicznie,

- z poważnymi zaburzeniami osobowości anty społecznej oraz z zaburzeniami osobowości pogranicznej,
- osób uzależnionych od alkoholu, substancji psychoaktywnych, które nie zakończyły programu psychoterapii uzależnień.

V. Cele programu

Podstawowym celem programu jest zatrzymanie przemocy domowej wśród osób uczestniczących w programie. Cel ten może zostać osiągnięty poprzez realizację następujących celów szczegółowych:

- wzbudzanie motywacji wewnętrznej do zmiany zachowania przez analizę przyczyn postępowania i wgląd w mechanizmy własnych zachowań;
- nabycie lub poszerzenie wiedzy i umiejętności powstrzymywania się od zachowań przemocowych;
- nabycie umiejętności służących rozwiązywaniu problemów i konfliktów bez użycia przemocy;
- nabycie i kształtowanie umiejętności wychowawczych i rodzinnych opartych na wychowaniu bez przemocy;
- rozwój umiejętności związanych z budowaniem relacji rodzinnych i partnerskich;
- pogłębianie wiedzy na temat wpływu przemocy na relacje społeczne i sposobów jej przeciwdziałania;
- diagnozowanie potrzeb i nabywanie umiejętności dobierania prawidłowych strategii w ich zaspokajaniu;
- wzmacnianie postawy odpowiedzialności wobec siebie i innych.

VI. Reguly uczestnictwa

Warunkiem przyjęcia do programu jest podpisanie przez uczestnika indywidualnego kontraktu określającego reguly uczestnictwa w programie, zasady usprawiedliwiania ewentualnych nieobecności oraz warunki ukończenia programu. Każda osoba chcąc wziąć udział w Programie uczestniczy w indywidualnej sesji kwalifikacyjnej do Programu i przyjmuje jego zasady określone w kontrakcie oraz normy grupowe ustalone podczas pierwszej orientacyjnej sesji grupowej.

Na czas uczestnictwa w Programie uczestnicy powinni zobowiązać się do przestrzegania następujących reguł uczestnictwa:

- zadeklarować swój udział w Programie i uczestnictwo w zajęciach, realizowanych w trybie minimum jednego spotkania w tygodniu,

- informować o planowanych nieobecnościach,
- niestosować przemocy w kontaktach z członkami rodziny,
- poszanować zasady współżycia społecznego.

Niezastosowanie się do wyżej wymienionych reguł może spowodować wykluczenie osoby z uczestnictwa w Programie. Do ukończenia Programu konieczny jest minimum 80% obligatoryjny poziom obecności na zajęciach grupowych. Uczestnicy Programu podpisując kontrakt zobowiązują się do przestrzegania zasad w nim zawartych.

VII. Formy i metody pracy

Program zakłada pracę z uczestnikami w formie indywidualnej i grupowej. Przed rozpoczęciem zajęć grupowych będą przeprowadzane spotkania indywidualne z każdym uczestnikiem Programu. Zakłada się, prowadzenie grupy jednorodnej ze względu na płeć, jednak w sytuacji, gdy liczba kobiet/mężczyzn będzie zbyt niska, by stworzyć odrębną grupę, dopuszczalne jest realizowanie oddziaływań w grupach mieszanych. Ponadto zakłada się, że w wyjątkowych okolicznościach istnieje możliwość realizacji programu za pośrednictwem komunikacji elektronicznej umożliwiających porozumiewanie się na odległość. Uczestnicy mogą również przystąpić do programu w każdym czasie jego trwania. W celu dołączenia do grupy nowego uczestnika na konsultacjach indywidualnych omawiany będzie z uczestnikiem materiał zrealizowany dotychczas przez grupę.

VIII. Czas trwania programu

Łączny czas Programu winien obejmować minimum 30 godzin warsztatowych. Przerwy pomiędzy kolejnymi zajęciami grupowymi nie powinny być dłuższe niż tydzień. Wyjątkiem są drobne kilkudniowe odstępstwa wynikające z umiejscowienia w kalendarzu świąt i pozostałych dni wolnych od pracy.

IX. Przebieg programu

1. Nabór uczestników Programu – współpraca z instytucjami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kętrzynie prowadzi ciągle nabór uczestników zainteresowanych udziałem w programie. Dwukrotnie w ciągu roku PCPR opracowuje informator zawierający m.in. dane teleadresowe podmiotów oraz organizacji pozarządowych, a także zakres realizowanych przez nie oddziaływań w szczególności korekcyjno-edukacyjnych i psychologiczno-terapeutycznych, a także przesyła zaktualizowany informator prezesowi Sądu Rejonowego w Kętrzynie, Prokuratorowi Rejonowemu w Kętrzynie, Komendantowi Powiatowemu Policji

w Kętrzynie, Komendantowi Oddziału Żandarmerii w Elblągu oraz wchodzącym w obręb Powiatu Kętrzyńskiego gminom do dnia 30 stycznia i 31 lipca każdego roku. Powyższy informator jest corocznie aktualizowany na stronie internetowej Starostwa Powiatowego w Kętrzynie. Realizacja tych zadań pozwala na usprawnienie współpracy z innymi jednostkami w zakresie naboru uczestników. Osoby zainteresowane mogą zgłaszać się osobiście lub wysłać pisemny wniosek o chęci uczestnictwa w programie. Osobom skierowanym do udziału w programie przez Zespół Interdyscyplinarny wydawane jest zaświadczenie o zgłoszeniu się do uczestnictwa w programie.

2. Konsultacje indywidualne z uczestnikami Programu. Celem spotkań jest poznanie uczestników, rozpoznanie diagnostyczne, motywacja do udziału w Programie.
3. Wywiady diagnostyczne z uczestnikami programu obejmujące w szczególności: okoliczności skierowania do programu, określenie wobec kogo uczestnik programu stosował przemoc, określenie czy uczestnik programu aktualnie stosuje przemoc i wobec kogo, najgroźniejsze oraz typowe formy i okoliczności przemocowych zachowań, aktualna sytuacja rodzinna i zawodowa.
4. Wykluczenie zaburzeń emocjonalnych, w szczególności związanych z zaburzeniami osobowości antyspołecznej.
5. Prowadzenie zajęć indywidualnych i grupowych. W trakcie trwania programu poszczególne formy spotkań mogą być stosowane przemiennie, tak aby w największym stopniu zindywidualizować i dostosować oddziaływania psychologiczno-terapeutyczne do potrzeb osób stosujących przemoc domową. Program jest realizowany w małych grupach warsztatowych (do 15 osób).
6. Ewaluacja-uczestnicy Programu wypełniają ankietę, ukierunkowaną na uzyskanie informacji, niezbędnych do poprowadzenia przedmiotowych analiz przed rozpoczęciem zajęć, w trakcie ich realizacji i po zakończeniu zajęć. Badania ewaluacyjne mają na celu ocenę rezultatów i efektywności Programu.
7. Udział w spotkaniach potwierdzany jest na listach obecności. Po zakończeniu programu uczestnicy otrzymują zaświadczenie o jego ukończeniu, według wzoru zgodnego z rozporządzeniem Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r.
8. Przeprowadzenie badania skuteczności programu-zgodnie z zapisem pkt 3.4.5 „Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030”.

X. Źródła finansowania programu

Zgodnie z art. 6 ust. 5 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej, środki na realizację programu psychologiczno-terapeutycznego dla osób stosujących przemoc

domową zapewnia budżet państwa. Planowanie wydatków następuje corocznie, a realizacja jest uzależniona od wysokości środków przekazanych samorządowi powiatowemu z budżetu państwa na ten cel.

XI. Monitoring

Monitoring Programu będzie polegał na zbieraniu danych zrealizowanych działań. Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kętrzynie będzie składał sprawozdanie Radzie Powiatu z efektów realizacji Programu w sprawozdaniu rocznym z działalności PCPR. Program ma charakter otwarty i może ulegać modyfikacji w trakcie realizacji.